

מאוצרות הפרשה

לישראל? יבואר הענין במשל: מלך אחד אהב מאוד את משרתו הנאמן. יום אחד חטא המשרת למלך. חרה אפו של המלך על משרתו וצוה להשליך עליו סלע, להמיתו בחטאו. לאחר כמה ימים שככה חמת המלך ונתמלא צער על העונש החמור שהטיל על משרתו. אך מה לעשות, את צווי המלך לא ניתן להשיב! אחד מיועצי המלך ראה את פניו הנפולים של המלך ואמר לו: "יש לי עצה לא להפר את צו המלך, ויחד עם זאת משרתך יחיה ולא ימות". תהה המלך: "כיצד יתכנו שני הדברים יחד, הלא הם סותרים זה את זה: אם יקימו את צו המלך וישליכו עליו סלע, הרי בודאי ימות ולא יחיה!"

אמר היועץ החכם: "יצוה המלך לשבור את הסלע הגדול שהיה אמור להיות מושלך על ראשו של המשרת, ויפורוהו לרסיסים קטנים, ובכל פעם ישליכו רסיס קטן על ראש משרתו. על ידי כך יתקיים צווי המלך, אך משרת המלך יחיה ולא ימות..." נהנה המלך מעצת יועצו החכם, וכך נהג. הנמשל: הקב"ה חרה אפו על עם ישראל על שחטאו בחטא העגל וגזר לכלותם – "הרף ממני ואשמידם" (דברים ט"ד). אך כשחלה משה את פני ה' אלקיו והתחנן לפניו שימחל לעם ישראל על אותו עוון. מה עשה הקב"ה? חילק את העונש לחלקים זעירים, ובכל פורענות שבאה עליהם מוסיף משהו מחטא העגל. כך, מצד אחד, עמד הקב"ה על דיבורו והביא עליהם את עונשם על חטא העגל, ומצד שני עם ישראל חי וקיים. (רבי יהודה טריקי שליט"א, נאה דורש)

ויהי מאת ככר הכסף לצקת את אדני וגו' (לח, כז)

ה"אבן עזרא" (פסוק כד) שואל: "למה הזכיר מה עשו בכסף, ולא הזכיר מה עשו בזהב התנופה? מובא בספר "שנים מקרא": נדיבי לב תורמים את תרומתם בעין טובה. אין הם להוטים לבדוק ולפשפש מה נעשה בכספי תרומתם וסומכים על נאמנותו וישרותו של גבאי הצדקה. לא כן דרכו של הכלי. לא די שנותן מעט ובקושי, אלא גם לאחר שנתן מן המעט, מבקש לדעת מה נעשה בו, האם באמת באה הנתינה אל תכליתה. הוא חסר אמון ואינו סומך על ישרותו של הגבאי ודורש ממנו דין וחשבון מה נעשה בפרוטות שתרם. הכלי הזה דומה לאותם בעלי ממון קפוצי יד שתורמים פעם בשנה ח"י שקלים, ועוד דורשים על כך קבלה, כדי לקבל זכוי ממם... נותני ה'זהב' במשכן היו התורמים הגדולים, ולמרות שנידבו תרומה יקרת ערך הם לא דרשו דין וחשבון מה נעשה בזהבם, כי סמכו על נאמנותו של משה רבנו בעצימת עיניים. לעומתם, נותני ה'כסף', שתורמתם נחותה מן הזהב, לא האמינו למשה רבנו ודרשו ממנו דין וחשבון מפורט מה נעשה בכסף. (שם)

אבני זכרון לבני ישראל (לט, ז)

הנה כאן כתוב זכרון מלא ובפרשת תצווה זכרון חסר, וביאורו? אומר רבי חיים קניבסקי שליט"א דכל זכרון חסר הוא לטובה, אבל מלא מצינו נמי לרעה כגון מנחת זכרון של סוטה שהוא מזכרת עוון, וא"כ י"ל דבתצווה היה קודם מעשה העגל אז הוא חסר כי הוא לטובה, ואילו כאן שהוא אחרי חטא העגל הוא מלא כי הוא מזכיר נמי חובה. ויקח ויתן את העדות אל הארון (מכ, לכאורה תיבת ויקח היא מיותרת ובשום דבר לא כתוב ויקח. וי"ל, אומר רבי חיים קניבסקי, שבש"ת יש דינים מיוחדים כשלוקחים אותו, היינו לטוב בימין, לפנות לימין, וללוותה. ולכך גם הלקיהה נחשבת לעבודה, ולכך כתב ויקח.

אלה פקודי המשכן (לה, כא)

אומר המדרש (שמות רבה ט"א): "שמע משה ליצני ישראל מדברים מאחרי... חמי קדל דבריה דעמרם [ראו ערפו העבה של בן עמרם – לרמוז כאילו השמין מתרומותיהם של ישראל], וחברו אומר לו: אדם ששלט על מלאכת המשכן, אין אתה מבקש שיהא עשיר? כששמע משה כך, אמר להם משה: חייכן, נגמר המשכן – אתן לכם חשבון". מדוע שיחשדו במשה רבנו שהוא לוקח לעצמו מתרומת המשכן? בגמרא (סוטה מז.) מסופר על רבי יהושע בן פרחיה ששב מאלכסנדריה של מצרים והתאכסן באכסניה אחת יחד עם תלמידיו. כשעזבו את המקום שיבה רבי יהושע בן פרחיה את בעלת האכסניה על מסירותה ואמר: "כמה נאה אכסניה זו". אמר לו אחד מתלמידיו: "רבי, עיניה טרוטות". גער בו רבי יהושע בן פרחיה: "רשע, בכך אתה עוסק?! ונדהו. ויש אומרים שאותו תלמיד היה 'אותו האישי', מיסד הנצרות. וקשה, האם ראוי הוא לנידוי בגלל החטא שחטא בהסתכלות בנשים? באר רבי חיים שמואלביץ זצ"ל: אותו קל-דעת ופוחז שאינו שומר על עיניו – על דבר זה כשלעצמו לא היה מנדהו. ועל מה נדהו. על כך שהוא סבור שגם רבו פרוץ כמוהו ואינו שומר על עיניו, ומתוך כך הוא מרשה לעצמו לדבר איתו בפריצות. יש אנשים שמנתחים את גדולי ישראל לפי הראש הקטן שלהם. הם מכניסים את הרבנים לימשקפים שלהם, ומתוך כך מעלים שאלות ותמיהות על שקוליהם ומרשים לעצמם לדחות את דבריהם ולפקפק בהכרעותיהם בעניני ציבור. ליצני הדור היו נגועים בתאות ממון, חשודים על גנבה ואינם זהירים בכספי ציבור ובכספי צדקה. הם הביטו על משה בימשקפים שלהם, ולכן חשדו בו שהוא נטל לעצמו מתרומת המשכן. (רבי אליהו דיסקין שליט"א, נאה דורש)

שם. וברש"י: "המשכן משכן" שני פעמים רמוז למקדש שנתמשכן בשני חורבניו על ענותיהן של ישראל. שאל ר' זלמליה מוואלאזין זצ"ל: הלא דין מפורש הוא שמשכון צריך להחזיר, כפי שאומרת התורה "עד בא השמש תשיבנו לו..." (כ"ה, כה), מדוע אפוא, לא מחזיר לנו הקב"ה את בית המקדש, שהוא המשכון? אלא, שהתשובה לכך טמונה בהמשך הכתוב האמור בדיני משכונות: "והיה כי יצעק אלי ושמעתי" (וי. יא), או שאיננו צועקים ואיננו מבקשים, או שהננו צועקים ומבקשים אך כוונתנו אינה להתחנן על בית המקדש, אלא אנו דואגים לחשבון הבנק שלנו ולצרות הפרטיות שפוקדות אותנו, ואם כן, לא ייפלא, שאיננו זוכים להשבת המשכון ולבניין הבית... (האמן ר' חיים ברוך נבנאל שליט"א)

אלה פקודי המשכן משכן העדת (לה, כא)

מהו "משכן העדת"? פרש רש"י: "עדות לישראל שויתר להם הקב"ה על מעשה העגל, שהרי השרה שכניתו ביניהם". האומנם ויתר הקב"ה ומחל לישראל על חטא העגל? הרי הגמרא אומרת (סנהדרין קב.): אין לך כל פורענות ופורענות שבאה לעולם שאין בה אחד מעשרים וארבעה בהכרע לישראל של עגל הראשון, שנאמר: זביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם". כתב רש"י (במדבר יט, כב): "כמו שפשע העגל שמור לדורות לפורענות, שאין לך פקודה שאין בה מפקודת העגל". אם כן, חטא העגל לא נמחל לגמרי, ובכל פורענות שבאה לעולם מוסיף הקב"ה תוספת מועטה של פורענות כעונש על מעשה העגל. הלזה יקרא ויתור? אם כן, מה יהא על ה"עדות

כוחה של ראייה

אֵת הַמְנֹרָה הַטְהוּרָה אֵת נִרְתִּיהָ נִרְתְּהָ וְאֵת כָּל פְּלִיָּה וְאֵת שְׁמֵן הַמָּאֹר (ל"ט, ל"ז)

ובגמרא (מנחות כ"ט): "אמר ר' יונתן, מאי דכתיב 'על המנורה הטהורה'? שירדו מעשיה ממקום טהרה". הגמרא מבארת שהטעם שהמנורה מכונה "המנורה הטהורה", הוא משום "שירדו מעשיה ממקום טהרה". ומבאר שם רש"י, על פי האמור בהמשך אותה גמרא, שמשם רבנו התקשה בעשייתה של המנורה, ועל כן הראהו הקב"ה מנורה של אש ועשה משה כמותה. זוהי גם כן כונת דברי הגמרא "שירדו מעשיה ממקום טהרה", כלומר, שלצורך עשיית המנורה הראוהו מנורה של אש שמקורה ממקור טהרה.

אלא שלכאורה יש להבין, הלא המנורה שמששה עשה – לא היא זו שירדה מן השמים, אלא רק הראו לו מנורה של אש והוא עשה על פיה, מדוע, איפוא, מכונה היא בעצמה 'המנורה הטהורה'? בטרם נבאר את דברי הגמרא, נקדים תחילה את המעשה הבא: באחד ממסעותיו למען הישיבה, נקלע הגאון רבי אליהו לופיאן, משגיח ישיבת 'כנסת חזקיהו', לעיר אחת, והתברר לו כי במקום מתגורר נגיד ידוע, אשר מעולם לא חסך מהונו לצדקה בכלל, ולאחזקת תורה בפרט, אולם, אותו יהודי אינו שומר תורה ומצוות בכלל. הוא איננו שומר שבת, הוא לא מקפיד על כשרות, ואין בביתו דבר שיכול להעיד על יהדותו. ולמרות הכל, כאשר מבקשים ממנו להרים את נדבתו עבור כל דבר שבקדושה, הוא מיד נרתם, ומסייע לעיתים בסכומי כסף גדולים במיוחד. מששמע זאת רבי אל"ה, גמר אומר שלא ללכת אל האיש. "יהודי המחלל שבת בפרהסיא, ורחוק כל כך מעולם המצוות, אינני יכול לקחת מכספו לטובת הישיבה", טען. אנשי הישוב ניסו להניאו מהחלטה זו. "אם אותו יהודי ישמע, שכבוד המשגיח שהה בעירנו למטרת איסוף כספים עבור הישיבה הקדושה, ולמרות זאת הדייר רגליו מביתו, הוא יפגע עד עמקי נשמתו, ושוב לא יתרום מכספו למטרות תורניות". מששמע הרב כך, החליט לכבד את הנגיד היהודי, ולעלות לביתו על מנת לשוחח עימו. אך את כספו החליט שלא יטול. למרות שכבר שמע הרב על מהות הדייר המתגורר בטירה המפוארת, כאב לבו לראות, כיצד הבית וכל אשר בו לא מסגירים מאומה מעובדת היות בעל הבית יהודי מאחינו. הנגיד התרומם לכבוד הרב, וכבדו לשבת על כורסא מהודרת. "שאלה לי אליך", פתח הרב, וכל הנוכחים היטו אזנם. "יסלח נא לי מר על הישירות, אולם תמנהי עליך מה לך ולישיבות הקדושות? מדוע אתה כה מרבה לתרום מממונך, למטרה אשר אתה בעצמך אינך מזדהה עמה? ואל יפגע בעל הבית משאלתי, אלא כיון שנתברר לי עד כמה מוסדות התורה תלויים בתרומתך הרי שהקושיה עצומה היא". נתחייך בעל הבית, והחל לספר את סיפורו: "בצעירותי, משמלאו לי שלוש עשרה שנים, שלחני אבי אל ישיבת ראדין ללמוד שם. באותם ימים החל נגע ה'השכלה' להתולל בכל מקום, וגם בי החלו לנבט פירות ה'השכלה'. הגעתי אל הישיבה ופניתי להיבחן, אך במבט מהיר מאד תפסו המשגיחים שאין מקומי בישיבה. הם סרבו לקבל אותי לישיבה, ואני... לא הצטערתי כלל. "רק בעיה אחת נצבה למולי. הרכבת שתובילני חזרה אל עיר מולדתי יוצאת לה לדרכה רק מחר בבוקר, ואת הלילה היכן אעשה? "בצר לי פניתי אל ה'חפץ חיים' בבקשה ללון בישיבה רק לילה אחד. 'לא ולא', פסק החפץ חיים בהחלטיות, 'בחור שאינו מתאים לישיבתנו, איננו מתאים אף לא ללילה אחד...'. "ומה איפוא, אעשה? הייתי על סף בכי, וכי אלון בתחנת הרכבת, בליל שלג שכזה?!". "חס וחלילה", הזדעק החפץ חיים. 'איך תעלה כזאת על דעתנו? אמנם בישיבה אין מקום עבורך, אבל ביתו של ישראל מאיר עדיין עומד על תילו'... "החפץ חיים נטלני באהבה אל ביתו. הוא כיבד אותי בארוחה דשנה, מכל מה שהיה בביתו הדל, ואחר הפציר בי לעלות על המיטה הנוחה ביותר בבית. שמת לי לב, שהחפץ חיים מחפש בכל הבית שמיכות ומצעים כדי להחם את גופי הרועד, ודואג שאשן היטב בנוחות ובנעימות. שכבתי לי באותה שעה נפעם כל כולי מהכנסת האורחים החמה לה אני עד, והתחלתי להבין מה זה 'ואהבת לרעך כמוך'. ראיתי במו עיני כיצד צריכים לקיים את המצוה החשובה הזו. הבנתי איך מתוך שאוהבים באמת ובתמים את הזולת, ממילא רוצים בטובתו ודואגים לו לכל פרט. כעבור זמן קצר נרדמתי. חצי שעה מאוחר יותר, נכנס החפץ חיים אל החדר, מישש את כפות ידיי, והסיק שעדיין קר לי. הוא הביט כה וכה, ומשראה ששום כיסוי נוסף לא נותר לו בביתו, הוריד מיד את המעיל שעל גופו וכיסה אותו...". צמרמורת אחזה בנוכחים לשמע תיאור הכנסת האורחים של החפץ חיים, ובעל הבית סיים ואמר: "רבינו! האמן לי, אם היו מלמדים אותי בעל פה את מצוות הצדקה יתכן שהייתי מקיים אותה ויתכן שלא, וכמו שלצערי אינני מקיים את שאר המצוות, אבל מכיון שראיתי וחוויתי על בשרי במחיצתו של החפץ חיים כיצד יש להרגיש את השני, ומתוך אותה הרגשה – יש לבצע את הנתינה, דבר זה טבוע בי ואני מנסה בכל כוחי לדמותו ולעשותו באופן הטוב ביותר. אותו מעיל שכיסה אותי החפץ חיים, עדיין מוסיף ומחמם את נשמתו. ומכח אותה חמימות, יש בי אותה תחושת חום כלפי הישיבות ועולם התורה, וזה מה שגורם לי לתת ולתרום, ולשוב ולתרום מהוני עוד ועוד".

למדנו שאינה דומה שמיעה לראיה. יש הבדל גדול בין אדם הנוהג לפי מה שכתוב בספר או לפי מה ששמע שעליו לעשות, לבין לימוד שנובע מתוך ראייה והתבוננות באדם גדול הנוהג כך. מצוה שאדם מקיים מכוח ראייה, לבטח גם תתבצע באותה התלהבות כפי שראה, וערכה יהיה רב יותר, ממצוה שאדם מקיים רק מכח מה ששמע. על פי יסוד זה יובנו דברי הגמרא ותיושב הקושיה בה פתחנו: שהלא, אין ספק שהמנורה אותה ראה משה רבנו, היתה מנורה רוחנית, מנורה שמימית שכולה טהרה ללא פגם קטן. כאשר משה רבנו רואה לנגד עיניו מנורה שכולה רוחניות, ובונה מנורה דומה – התוצאה שמתקבלת היא 'מנורה טהורה', משום שכאשר אדם מקיים דבר על פי ראייה, תמיד התוצאה שתתקבל תהיה הקרובה ביותר למה שראה. משום כך נקראת המנורה – "המנורה הטהורה". (מתוך "ללמדך - שמות" מאוצרותיו של הרב מרדכי פרוינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

שימוש בחיתול מחליף צבע בשבת

שאלה: האם יש בעיה להשתמש בשבת בטיטול שמחליף צבע כאשר הוא מלא? **תשובה:** אם אלו הטיטולים היחידים שיש לו – מותר להשתמש בהם בשבת. מקור הדין: הנידון לאסור בזה הוא משום איסור צובע, שכיון שהקטן צובע את הטיטול בעת עשיית צרכיו, נמצא שהגדול עובר על איסור ספיה בזה שהוא שם לו את הטיטול (יבמות קי, אר"ח שמג), אמנם כיון שהתינוק אינו צובע בידיים אלא רק כמתעסק, יש לדון שאין בזה איסור ספיה. ועי' שו"ת רעק"א קמא תשובה ח' שיש בו איסור מדרבנן, ולדעת הרשב"א ספיה בדרבנן לצורך הקטן מותר (סי' שמג בבה"ל). עוד יש לדון שאין כאן איסור ספיה מכיון שזה לא נחשב מעשה של התינוק ואכמ"ל. (הגאון רבי עמרם פריד שליט"א, אומרה לשמך)

חידה שבועית

כָּדוֹר סִינַי-עֲשָׂו נֶפֶס לְחַוֵּק בּוֹר צֶר וְאַחֵק, אִף אַחַד לֹא יִכַּף לְהַכְנִיס סִינַיָה אֶת יְדוּ וּלְפִי אֶת הַכְּדוֹר,
וְעַל אֵין אֶמְלֵךְ אֶרֶץ סַמְבִּיבָה, כִּי צֶדֶק אֶפְשֶׁר בְּכֹף זֵאת לְהוֹצִיא אֶת הַכְּדוֹר מֵהַמּוֹר?

תשובה על חידה פר"ש: 9. תשובה לחידה: שעון חול.

מרכז העיר: משפחות ראבד – קרביצקי להולדת הבת הנכדה הינה משפחת אנסבכר – פרידמן לנשואי הבת הנכדה
גני הדר-עמישב: משפחות בן דב – בא גד לנשואי הבן הנכד הנין משפחת בוקובסקי לנשואי הבן

מזל טוב

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

היחידה לתרבות חרדית
מינהל שירותי קהילה

